

(א) רבי יוחנן רק התחיל את החיבור, והחכמים שאחריו המשיכוהו כמה דורות (חומת ירושלים שער ג).

(ב) הכוונה לא לרבי יוחנן עצמו אלא לשיבתו של רבי יוחנן - ישיבת טבריא (פרקי מבוא לספרות התלמוד עמוד 555).

(ג) אמנם שמו של מחבר הירושלמי הוא רבי יוחנן, אך אינו רבי יוחנן הידוע (בר נפחא, שהוא בר פלוגתיה דריש לקיש), ויתכן שהוא רבי יוחנן בר מריא, בן הדור החמישי או השישי לאמוראים (שאכן חי בערך בשנים ד'ק"כ-ד'ר' [360-440]) (כפתור ופרח, פרקי מבוא לספרות התלמוד עמוד 555, קובץ מרחבים ח"ג עמוד 222. אך באוצר הירושלמי במבוא אות ב הוכיח שהוא כן רבי יוחנן הידוע).

(ד) ויש מי שחידש שכוונת הראשונים אינה שרבי יוחנן חיבר את התלמוד הירושלמי, אלא שהוא הגיה את נוסח המשנה שבתלמוד הירושלמי (ואכן ישנם שינויי נוסחאות רבים בין המשניות שבירושלמי לאלו שבבבלי, כדלעיל. דן בזה בספר "המשנה בבבלי ובירושלמי", מבוא, עמוד 24).

חתימתו

חתימת הבבלי (דהיינו הסידור האחרון שנעשה ע"י האמוראים) נעשתה בערך בשנת ד'רפ"ה [525]. לגבי הירושלמי, הדעה המקובלת היא שהוא נחתם בערך בשנים ד'ק"ע-ד'ק"פ [420-410], כמאה שנה לפני חתימת הבבלי.

אך יש מי שכתב שחתימתו היתה לא לפני סוף המאה החמישית, דהיינו בערך בשנת ד'ר"ס [500], באותו דור שבו נחתם גם הבבלי (דנו בזה פרקי מבוא לספרות התלמוד עמוד 556 וקובץ מרחבים ח"ג עמוד 220).

האם מחבריו ראו את הבבלי

אמוראי ארץ ישראל שחיברו את הירושלמי לא ראו את התלמוד הבבלי (פרקי מבוא לספרות התלמוד עמוד 558). אך ר' יקותיאל יהודה גרינוואלד הביא ראיות לזה שעורכי הירושלמי כן ראו את הבבלי, אמנם הדגיש שאפשר לדחות את הראיות הללו, ואינו אומר כן אלא כדרוש וקבל שכר (הראו מסדרי הבבלי את הירושלמי פרק ז).

עריכתו

לגבי התלמוד הבבלי, לאחר שהוא חובר בתקופת האמוראים, הוא נערך ע"י הסבוראים וגאוני בבל, שסידרו אותו והגיהו אותו.

לגבי הירושלמי דנו האם הוא נערך, ויש בזה שלוש שיטות (פרקי מבוא לספרות התלמוד עמודים 564, 567, 572):

(א) רבים טוענים שהוא לא נערך, ולפיכך אין בו סדר וקשר דברים, וכן אנו מוצאים בירושלמי הרבה סתירות מיניה וביה (דורות הראשונים חלק שישי פרק יט).

(ב) יש אומרים שהירושלמי כן נערך, והיכן שנראה שלא - הוא משום שיבושי סופרים, ולגבי הסתירות שבירושלמי יש ליישב שמסדר הירושלמי הסמיך סוגיות של ישיבות